

การศึกษาความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
A study of the Adversity Quotient of students in the Faculty of
Education Sisaket Rajabhat University

ชนมน สุขวงศ์
Chanamon Sookawong

สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
Elementary Education, Faculty of Education, Sisaket Rajabhat University

Corresponding email: chanamonsookawong@gmail.com

Received: 25 January 2023; Revised: 15 February 2023; Accepted: 20 February 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ 2) เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำแนกตามเพศ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ชั้นปีที่ 1 ที่ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวน 325 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบวัดความฉลาดในการเผชิญอุปสรรค จำนวน 30 ข้อ โดยมีค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.82 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษมีระดับความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคในระดับสูง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความสามารถในการควบคุมอุปสรรคมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ด้านความสามารถในการอดทนและทนทานต่อปัญหาและอุปสรรคและด้านความสามารถในการนำตนเองเข้าไปแก้ไขอุปสรรค ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคของนักศึกษาที่มีเพศต่างกันพบว่าไม่มีความแตกต่างทางสถิติ

คำสำคัญ : ความฉลาด, การเผชิญอุปสรรค, นักศึกษาคณะครุศาสตร์

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the level of Adversity Quotient of students in the Faculty of Education Sisaket Rajabhat University 2) compared mean scores of Adversity Quotient among of students in the Faculty of Education Sisaket Rajabhat University with different sex. This study was research with the sample group consisted of 325 subjects of Faculty of Education students Sisaket Rajabhat University Year 1 derived from Multi-stage Sampling. The research instruments were the Adversity

Quotient assessment of 30 item test with a confidence value Reliability of questionnaire was 0.82. The data were analyzed by average, standard deviation, and independent t-test.

The results of this research showed that students in the Faculty of Education Sisaket Rajabhat University have high overall Adversity Quotient with the highest individual mean in the ability to control obstacles had the highest average followed by ability to endure and withstand problems and obstacles and the ability to bring oneself to solve obstacles, respectively. When comparing the mean scores of Adversity Quotient among students with different personal factors in terms of gender, found that there was no statistical difference

Keywords: Quotient, Adversity Quotient, Students in the Faculty of Education

บทนำ

ความฉลาดในการเผชิญอุปสรรค (Adversity quotient) เป็นความสามารถที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จนอกเหนือจากการที่บุคคลมีความสามารถทางเชาว์ปัญญา (Intelligence Quotient) และ ความสามารถทางเชาว์อารมณ์ (Emotional Quotient) ความรู้ความสามารถด้านสติปัญญาเพียงอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอที่จะสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข และประสบความสำเร็จ ในหน้าที่การงานได้เพราะย่อมต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ มากมาย ทำให้เกิดความรู้สึกกดดัน ตึงเครียด ส่งผลให้บุคคลมีปฏิกิริยาตอบโต้สถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตที่แตกต่างกัน การศึกษาความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคจึงเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้บุคคลเติบโตเป็นผู้ที่จะสามารถหันหน้าเผชิญกับปัญหา เรียนรู้ที่จะอดทน อดกลั้น เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่กดดัน ตึงเครียด และใช้วิธีการในการแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมเพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สภาพสังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม โดยมีการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) การเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็วของสังคมในยุคปัจจุบันก้าวเข้าไปสู่สังคมใหม่ที่เรียกว่าสังคมเทคโนโลยี โดยสภาพสังคมทั่วโลกเปลี่ยนแปลงไปด้วยความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ ความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อสื่อสารมีการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้หลายทาง ตามกระแสของความเจริญก้าวหน้าด้านวัตถุและเทคโนโลยีที่ทันสมัยซึ่งดูเหมือนนวัตกรรมจะทำให้มนุษย์มีชีวิตที่สะดวกสบายมากขึ้น แต่สิ่งเหล่านี้ล้วนต้องแลกมากับการแข่งขัน ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจเน้นขับเคลื่อนประเทศด้วยเศรษฐกิจ คนในสังคมจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้บุคคลพยายามปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว มนุษย์ซึ่งถือว่าเป็นสัตว์สังคมจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงตนเองให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงและบุคคลที่สามารถเปลี่ยนแปลงตนเองได้ก็จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ส่วนบุคคลที่ไม่สามารถปรับตนเองให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ก็จะเกิดปัญหาในการดำรงชีวิต ทั้งปัญหาทางด้านจิตใจ ปัญหาทางด้านสังคม เช่น เกิดความรู้สึกท้อแท้สิ้นหวัง เกิดความเครียดไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้และนำไปสู่ปัญหาสังคม นั่นคือการหาทางออกที่ไม่ถูกต้องในการแก้ปัญหา เช่น การฆ่าตัวตายเพื่อหนีปัญหา ซึ่งการดำเนินชีวิตของบุคคลในยุคปัจจุบันที่ต้องพบกับปัญหาและอุปสรรคในชีวิต ในรูปแบบของปัญหาความซับซ้อนที่แตกต่างกันไป ความเหนื่อยล้า ความเครียดที่เพิ่มขึ้นจนทำให้หลายคนรู้สึกมีความสุขลด

น้อยลง และอาจนำไปสู่ปัญหาทางด้านสุขภาพจิตที่เพิ่มมากขึ้นซึ่งอาจเป็นปัจจัยเริ่มต้นที่สำคัญในการนำไปสู่การเริ่มต้นของความเจ็บป่วยทางจิตใจ เมื่อเครียดติดต่อกันเป็นเวลานาน อาจจะมีโอกาสเสี่ยงทำให้เกิดภาวะซึมเศร้า นำไปสู่การทำร้ายร่างกายตนเอง (กรมสุขภาพจิต, 2559) ดังนั้นการป้องกันโดยการสร้างเสริมให้บุคคลมีสุขภาพจิตที่เข้มแข็งจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ บุคคลจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการเตรียมความพร้อมหรือภูมิคุ้มกันที่มากพอสำหรับการป้องกันอุปสรรคเหล่านี้ที่จะเข้ามาหรือเลือกที่จะผ่านให้ผ่านอุปสรรคเหล่านี้ไปได้ด้วยดี โดยส่งผลกระทบต่อตนเองให้น้อยที่สุด ซึ่งอุปสรรคในบุคคลนั้นหมายถึงเหตุการณ์หรือสิ่งที่เข้ามาขัดขวางการดำเนินชีวิตของบุคคล ก่อให้เกิดความยากลำบากในการผ่านพ้นสิ่งเหล่านี้ส่งผลให้ในบางครั้งบุคคลอาจเกิดภาวะวิกฤตซึ่งกระทบต่อการใช้ชีวิตและการข้ามพ้นเหตุการณ์ที่เลวร้ายเหล่านี้ไปซึ่งปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความสามารถของบุคคลที่จะเข้ามาช่วยให้บุคคลเกิดความสามารถที่จะเผชิญกับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เข้ามาและกลับคืนสู่สภาวะปกติและดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

Stoltz (2000) กล่าวว่า ความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคเป็นแนวคิดที่ถูกนำมาช่วยให้บุคคลสามารถจัดการกับปัญหาและเอาชนะความทุกข์ยากลำบาก สามารถผ่านพ้นวิกฤต และประสบความสำเร็จในชีวิตได้ เป็นความสามารถของแต่ละบุคคลในการจัดการกับปัญหาและอุปสรรค และเอาชนะความทุกข์ยากลำบากจนสามารถผ่านพ้นวิกฤตและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ บุคคลที่มีความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคจะสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมและฟันฝ่าปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ จนสามารถทำตามเป้าหมายที่วางไว้ได้ เป็นความสามารถที่ช่วยให้บุคคลจัดการกับปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพแม้ว่าประสบกับความผิดพลาด ล้มเหลว จะไม่ยอมแพ้หรือล้มเลิกการทำงานแต่จะการเรียนรู้จากข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นและเพียรพยายามแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ซึ่งความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคดังกล่าวคือรูปแบบพฤติกรรมการตอบสนองต่อปัญหาและอุปสรรคในชีวิตเพราะบุคคลเกิดมาพร้อมกับแรงขับที่ผลักดันให้ก้าวไปข้างหน้าในการกระทำต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้เมื่อพบเจอสถานการณ์ที่ยากลำบากหรือมีปัญหาและอุปสรรค แต่ละบุคคลจะแสดงพฤติกรรมเพื่อตอบสนองต่อปัญหาและอุปสรรคแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นกับความสามารถในการเข้าใจ การควบคุม และจัดการปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยมีวิธีการจัดการปัญหาที่แตกต่างกันไปตามทัศนคติ ความเชื่อในแง่มุมต่าง ๆ ลักษณะของการพิจารณาปัญหา รวมถึงคุณลักษณะของแต่ละบุคคลที่มีต่อปัญหานั้น การพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพสอดคล้องกับสภาวะการณ์ของโลกและสังคมที่เปลี่ยนแปลงนับว่ามีความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมให้บุคคลมีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา คุณธรรม และจริยธรรม สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) เรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะรัฐมนตรีแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืนโดยเฉพาะในหมวดสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงหัวข้อคนไทยควรได้รับการพัฒนาศักยภาพทุกช่วงวัย โดยเฉพาะในเรื่องพัฒนาเด็กวัยเรียนให้มีความรู้ทางวิชาการ มีสติปัญญาทางอารมณ์ที่เข้มแข็ง สามารถศึกษาหาความรู้ และต่อยอดองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงและแสวงหาความรู้เพื่อการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ซึ่งคุณภาพของบุคคลไม่ได้ประเมินจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพียงอย่างเดียวที่จะบ่งบอกได้ว่าบุคคลนั้นมีคุณภาพหรือประสบความสำเร็จในชีวิตแต่ที่ผ่านมาเชื่อกันว่าความสำเร็จและความก้าวหน้าของบุคคลมาจากเขาวนปัญญา ทั้งที่จริงเขาวนปัญญาเป็นเพียงบันไดขั้นต้นที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของชีวิต ผลจากเขาวนปัญญาเพียงร้อยละ 20 มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในชีวิตการงานแต่การมีสุขภาพจิตที่ดีและการมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นได้เป็นอย่างดีต่างหากที่จะทำให้บุคคล

นั้นประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต อย่างไรก็ตามการพัฒนาคนของประเทศชาติให้มีคุณภาพในยุคปัจจุบันนี้ จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านจิตใจ อารมณ์ และสังคมให้มากยิ่งขึ้นควบคู่ไปกับด้านสติปัญญา (Arora et al, 2010)

นักศึกษาคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 1 ต้องพบการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมรอบตัวนักศึกษาซึ่งการเปลี่ยนแปลงล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อนักศึกษาทั้งสิ้น ซึ่งไม่ว่าจะเป็นในด้านการเรียน ผู้สอน สภาพแวดล้อม สังคมกลุ่มเพื่อนและกิจกรรมต่างๆ ที่นักศึกษาต้องเข้าร่วม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่สำคัญต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีการศึกษาความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคหลากหลายมิติ เช่นงานวิจัยของณัฐยานันท์ เวทน์ (2564) ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่าระดับความสามารถและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดพิษณุโลกในภาพรวมอยู่ในระดับสูง หรืองานวิจัยของอมรรวรรณ เวชกามา (2563) ศึกษาความฉลาดในการแก้ไขอุปสรรคของผู้อำนวยการกับบรรยากาศองค์การของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าความฉลาดในการแก้ไขอุปสรรคของผู้อำนวยการโรงเรียนในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้วิจัยจึงสนใจนำเสนอมิติความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคของนักศึกษาระดับปริญญาตรีรวมถึงต้องการศึกษาความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านเพศมีผลต่อความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคหรือไม่ เนื่องจากสภาพสังคมในปัจจุบันที่มีการพัฒนาด้านวัตถุและความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี พร้อมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและการเมืองอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดความไม่สมดุลระหว่างการเจริญก้าวหน้าทางวัตถุกับวิถีการดำเนินชีวิตของประชากรเนื่องจากความเจริญทางเทคโนโลยีที่มีเครื่องอำนวยความสะดวกสบายที่มาพร้อมกับสิ่งยั่วยุซึ่งเป็นสาเหตุให้นักศึกษาทำสิ่งที่ผิดพลาดได้ง่าย ก่อให้เกิดปัญหามากมาย ในการปรับตัวทางสังคม การใช้สารเสพติด ความฟุ้งเฟ้อ การย่อหย่อนระเบียบวินัย การทะเลาะวิวาท การขาดศีลธรรม หากนักศึกษาสามารถที่จะเผชิญและฝ่าฟันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ก็จะส่งผลให้นักศึกษาสามารถศึกษาได้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมาย แต่ถ้านักศึกษาไม่สามารถปรับตัว ไม่สามารถที่จะเผชิญและฝ่าฟันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ บางส่วนมีความไม่อยากรเรียน มีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อน สุขภาพร่างกายไม่สมบูรณ์แข็งแรง ติดแฟน ตั้งครรภ์ระหว่างเรียน การใช้ยาเสพติด การเล่นเกม การพนัน ทะเลาะวิวาท ติดเกม มีปัญหาครอบครัวฐานะทางบ้านยากจน รู้สึกไม่ชอบสาขาวิชาที่เรียน เนื้อหาที่เรียนไม่ตรงกับความต้องการ ผลกระทบที่ตามมาไม่ว่าจะเป็นด้าน การเรียน ด้านผู้สอน และด้านอื่นๆ อาจส่งผลให้นักศึกษาเกิดความท้อแท้เบื่อหน่ายในการเรียน รู้สึกอึดอัดเมื่อได้อยู่กับเพื่อน ผลที่ตามมาคือการลาออกกลางคัน ซึ่งมาจากสาเหตุหลักเรื่องการไม่สามารถควบคุมอารมณ์และปรับตัวเข้ากับสังคมสิ่งแวดล้อมไม่ได้ ซึ่งจะทำให้เป็นคนที่ทำอะไรไร้จุดหมาย ไม่สู้งาน บางคนเมื่อพบปัญหาอุปสรรคมักจะท้อแท้ สิ้นหวัง ไม่อดทน มองโลกในแง่ร้าย ไม่ใช้ความพยายาม ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ส่งผลกระทบต่อการศึกษา ผลการเรียนลดลง ขาดเรียน จนหมดสิทธิสอบ ทำให้นักศึกษาไม่ประสบความสำเร็จในด้านการเรียน ดังนั้น ความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก หากนักศึกษามีความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคก็จะส่งผลให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในด้านการเรียนระดับมหาวิทยาลัย ความฉลาดในการแก้ไขอุปสรรคจะบ่งบอกถึงความอดทน ความพยายามในการทำ ความเข้าใจกับอุปสรรคและรู้ที่มาของความรู้สึกว่าทำไมคนเราถึงท้อถอย สิ้นหวัง เมื่อประสบกับเหตุการณ์ยากลำบากที่ผ่านเข้ามาในชีวิต ความสามารถในการผ่านพ้นความ ยากลำบาก อีกทั้งมีความพากเพียร มุ่งมั่น เพื่อให้พบกับความสำเร็จถึงแม้ว่าจะต้องเผชิญกับปัญหาที่หนักหนาสาหัสเพียงใดก็ยังคง

ยืนหยัดต่อสู้จนสามารถผ่านพ้นวิกฤติและประสบความสำเร็จในชีวิตได้สามารถเอาชนะปัญหาและเอาชนะความทุกข์ยากลำบากเหล่านั้นได้ (Mangrulkar et al, 2001) นอกจากนี้บุคคลที่จะประสบความสำเร็จในวิชาชีพต่างๆ ไม่สามารถวิเคราะห์ได้จากแบบทดสอบสติปัญญามาตรฐานที่มีทั่วไปเพียงอย่างเดียว สิ่งที่ทำให้บุคคลเหล่านั้นประสบความสำเร็จคือความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคซึ่งสามารถที่จะพัฒนาเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงได้ไม่ว่าจะอายุเท่าไรหรือไม่ว่าจะเริ่มต้นที่จุดใดก็ตาม หากบุคคลมีการพัฒนาความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคที่ดีก็จะช่วยให้ตนเองมีประสิทธิภาพ ซึ่งบุคคลที่อดทน พากเพียร และรับผิดชอบต่อตนเองจะสามารถเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคไปได้อย่างผู้มีชัยชนะ ส่วนบุคคลที่อ่อนแอและยอมแพ้ต่อปัญหาอุปสรรคจะประสบความล้มเหลวในชีวิตและจมอยู่กับความเครียดความทุกข์ไปตลอดชีวิต ณัฐยานันท์ เวทน์ (2564) ได้ให้ความหมายและแนวคิดในการจัดการกับปัญหาและอุปสรรค ว่าเป็นการพยายามทำความเข้าใจปัญหา ค้นหาสาเหตุของปัญหา หาแนวทางวิธีการแก้ไขและทำการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค การศึกษาความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคเพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคให้กับนักศึกษาถือว่าเป็นหัวใจสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากนักศึกษาอยู่ในช่วงเริ่มต้นของวัยรุ่นตอนปลาย ซึ่งองค์การอนามัยโลกได้ให้ความหมายของวัยรุ่นว่าเป็นช่วงทศวรรษที่ 2 ของชีวิต อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 18-21 ปี (World Health Organization, 2011) เป็นช่วงเวลาที่สั้นและมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วเพื่อเปลี่ยนผ่านจากวัยเด็กสู่การเป็นผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาช่วงนี้จึงเป็นช่วงสำคัญของชีวิต เนื่องจากวัยรุ่นต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก เป็นวัยแห่งการปรับตัวรวมทั้งเป็นวัยแห่งปัญหา ความเครียดทางอารมณ์และเป็นวัยที่พร้อมจะแสวงหาและพัฒนาเอกลักษณ์ของตนเอง ถ้าหากวัยรุ่นคนใดสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ก็จะเป็นผู้มีความสุขกายและสุขภาพจิตที่ดีแต่ถ้าปรับตัวไม่ได้ก็จะสร้างปัญหาต่างๆ ตามมาเช่นปัจจุบัน เมื่อบุคคลเผชิญกับเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียดในชีวิตหรือเหตุการณ์อันเลวร้ายบุคคลที่มีความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคสูงมีแนวโน้มที่จะมีปัญหาลดลงหรือปัญหาสุขภาพจิตน้อยกว่าบุคคลที่มีความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคต่ำ จากพัฒนาการหรือการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญมากมายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจึงนับเป็นจุดเริ่มต้นและเป็นโอกาสที่จะพัฒนาความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคให้เกิดขึ้น ความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคจึงเป็นความสามารถหนึ่งที่สามารถทำให้เพิ่มขึ้นได้เองในตัวบุคคล ซึ่งอาจเป็นเสมือนการเสริมสร้างให้เกิดความเข้มแข็งภายในจิตใจ จะส่งผลให้บุคคลเหล่านี้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพพร้อมที่จะเผชิญกับเรื่องราวที่เป็นอุปสรรคปัญหาในครั้งต่อไป และจะช่วยเป็นพื้นฐานในการผ่านพ้นและฟื้นคืนพลังเมื่อเผชิญปัญหาท้าทายอีกครั้งโดยสามารถผ่านไปได้ด้วยดี (De Costa, 2015) จากประเด็นปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจและมุ่งเน้นที่จะศึกษาความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 1

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นอาจารย์สังกัดคณะครุศาสตร์จึงสนใจศึกษาและทำการวิจัยกับนักศึกษาให้มีความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคเพิ่มมากขึ้นซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาสามารถปรับตัวอยู่ในสังคม สามารถฟันฝ่าปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ทั้งด้านการเรียน สังคม อาชีพ ฯลฯ และประสบความสำเร็จในชีวิต โดยเริ่มต้นจากการวัดความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคของนักศึกษา ซึ่งการที่จะพัฒนาความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคของนักศึกษาได้ต้องทราบว่าคุณลักษณะใดที่ควรได้รับการพัฒนา จึงจำเป็นต้องมีเครื่องมือในการจำแนกนักศึกษาหรือที่เรียกว่าแบบวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค ในงานวิจัยนี้ใช้แบบวัดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากแบบวัดของอมรรวรรณ เวชกามา (2563) และ Stoltz (2000) วัดความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคของแต่ละบุคคลนั้น เป็นการวัดจากคุณลักษณะด้านความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคที่ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 ความสามารถในการควบคุม

อุปสรรค หมายถึงความสามารถในการตระหนักว่าตนสามารถจัดการกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น บุคคลที่มีลักษณะด้านนี้สูงเป็นบุคคลที่จะคิดเสมอว่าตนสามารถควบคุมสถานการณ์ในชีวิตได้ เชื่อว่าทุกปัญหา มีทางแก้ไข มีความคิดเชิงรุกต่อปัญหา ไม่ย่อท้อ มีความหนักแน่น ไม่ลดละความตั้งใจ มีความกระตือรือร้นในการเผชิญปัญหาและพยายามหาทางออกอยู่เสมอ ด้านที่ 2 ด้านความสามารถในการนำตนเองเข้าไปแก้ไขอุปสรรค หมายถึง การวิเคราะห์ค้นหาสาเหตุของปัญหาว่าใครหรืออะไรคือสาเหตุ และตระหนักว่าเป็นความรับผิดชอบของตนมากน้อยเพียงใด เมื่อเป็นปัญหาของตนก็จะต้องหาทางแก้ไขให้ได้ ไม่ผลักภาระรับผิดชอบไปให้คนอื่น พิจารณาปัญหาจากตนเองและปัจจัยภายนอก เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากความผิดพลาด ตำหนิหรือโทษตนเองอย่างสร้างสรรค์ ด้านที่ 3 ด้านความสามารถในการอดทนและทนทานต่อปัญหาและอุปสรรค หมายถึง การรับรู้ว่าอุปสรรคและสาเหตุของอุปสรรคนั้นจะคงอยู่ยาวนานเพียงใด ผู้ที่มีด้านนี้สูงจะมองว่าความสำเร็จเป็นสิ่งที่คงอยู่ยาวนาน และมองว่าอุปสรรคและสาเหตุของอุปสรรคเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นชั่วคราว ไม่คิดว่าเกิดซ้ำอีก ส่งผลให้บุคคลมองโลกในแง่ดีขึ้น สามารถแก้ปัญหาโดยไม่ย่อท้อ ส่วนผู้ที่ด้านนี้ต่ำจะรู้สึกว่ายับยั้งอุปสรรคและสาเหตุของมันคงอยู่เป็นเวลานาน ส่วนเหตุการณ์ที่ตั้นนั้นก็มองว่าเป็นเรื่องชั่วคราว ทำให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะไม่กระทำการใดๆ เพื่อแก้ปัญหาที่ตนมองว่าไม่มีทางแก้ไขได้ ซึ่งเป็นมาตรวัดที่มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีลักษณะเป็นข้อคำถามเชิงสถานการณ์ จำนวน 30 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดกลุ่มเป้าหมายเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ซึ่งเป็นช่วงอายุที่ความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคเริ่มพัฒนามาจากใยประสาทในสมองเด็กเมื่อเด็กอายุ 12 ปีและเพิ่มมากขึ้นใน 16 ปีแต่ไม่สิ้นสุดจนอายุ 23 ปี หากมีเครื่องมือวัดที่ทำให้ทราบว่าคุณลักษณะความสามารถในการเผชิญปัญหาและฝ่าฟันอุปสรรคและนำนักศึกษาเหล่านั้นมาฝึกความสามารถการเผชิญปัญหาและฝ่าฟันอุปสรรค จะทำให้นักศึกษาสามารถเผชิญปัญหาได้ดีขึ้นเมื่อนักศึกษาสามารถปรับตัวให้เผชิญปัญหาได้ ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดกับเด็กวัยรุ่นก็จะลดลงและจะเป็นแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้องหาทางส่งเสริมพัฒนาให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการเรียนสามารถนำไปประกอบอาชีพและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขเพื่อจะได้เป็นนักศึกษาที่มีความอดทนสามารถต่อสู้ เอาชนะปัญหาและอุปสรรคความยากลำบากได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถดำเนินชีวิตในโลกปัจจุบันและประสบความสำเร็จในอนาคตได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
2. เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำแนกตามเพศ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาที่กำลังศึกษาในคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1/2565 จำนวน 625 คน (สำนักส่งเสริมและบริหารวิชาการ, 2565)

1.2 ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) จำนวน 325 คน เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอนเริ่มจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างโดยแบ่งประชากรตามสาขาวิชาที่นักศึกษาคณะครุศาสตร์สังกัด 11 สาขา จากนั้นสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างโดยแยกประชากรออกเป็นภาคการศึกษาที่ลงทะเบียนและเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างจาก 6 สาขา ประจำภาคการศึกษาที่ 1/2565

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ ตัวแปรตาม ได้แก่ ความฉลาดในการเผชิญอุปสรรค ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความสามารถในการควบคุมอุปสรรค 2) ด้านความสามารถในการนำตนเองเข้าไปแก้ไขอุปสรรค 3) ด้านความสามารถในการอดทนและทนทานต่อปัญหาและอุปสรรค

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดความฉลาดในการเผชิญอุปสรรค เป็นแบบสอบถามวัดฉลาดในการเผชิญอุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นโดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความสามารถในการควบคุมอุปสรรค 2) ด้านความสามารถในการนำตนเองเข้าไปแก้ไขอุปสรรค 3) ด้านความสามารถในการอดทนและทนทานต่อปัญหาและอุปสรรค โดยมีข้อคำถามด้านละ 10 ข้อ รวมทั้งสิ้น 30 ข้อ ที่ผ่านการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน อำนาจจำแนกรายข้อของข้อคำถามของแบบวัดความฉลาดในการเผชิญอุปสรรค 30 ข้อ มีค่าตั้งแต่ 0.28 - 0.52 พิจารณาในแต่ละองค์ประกอบได้ดังนี้ ด้านความสามารถในการควบคุมอุปสรรค จำนวนข้อคำถาม 10 ข้อ มีดัชนีอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.32 - 0.52 ด้านความสามารถในการนำตนเองเข้าไปแก้ไขอุปสรรค จำนวนข้อคำถาม 10 ข้อ มีดัชนีอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.28 - 0.49 ด้านความสามารถในการอดทนและทนทานต่อปัญหาและอุปสรรค จำนวนข้อคำถาม 10 ข้อ มีดัชนีอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.30 - 0.48 นำแบบวัดที่ได้แก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ใกล้เคียงกันกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 ชุด และนำมาทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟา (α -Coefficient) โดยวิธีของ Cronbach (Coefficient Alpha, อ้างในอังคณา ศรีทิพย์ศักดิ์และคณะ, 2565) ได้ค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.82

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บและรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมด้วยแบบสอบถามเป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์ ระหว่างวันที่ 16 - 30 กันยายน พ.ศ. 2565

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test)

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ด้วยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็น

รายชื่อและภาพรวม และแปลผลการพิจารณาคะแนนความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษโดยนำคะแนนเฉลี่ยของแบบวัดความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคมาแบ่งตามเกณฑ์คะแนนเฉลี่ย (Best, 1970)

- คะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง มีคะแนนความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคระดับสูงมาก
- คะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มีคะแนนความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคระดับสูง
- คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีคะแนนความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคระดับปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีคะแนนความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคระดับต่ำ
- คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีคะแนนความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคระดับต่ำมาก

5.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำแนกตามเพศ โดยใช้สถิติทดสอบทีสำหรับกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (t-test Independent Samples)

ผลการวิจัย

1.จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

ลักษณะของตัวแปรอิสระ	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง	ร้อยละ
ชาย	81	24.92
หญิง	244	75.08
รวม	325	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่าจำนวนนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 325 คน เป็นนักศึกษาหญิงจำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 75.08 และนักศึกษาชายจำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 24.92 ตามลำดับ

2.ความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคจำแนกโดยรวมและรายด้าน

ความฉลาดในการเผชิญอุปสรรค	Mean	S.D.	การแปลความหมาย
1. ด้านความสามารถในการควบคุมอุปสรรค	4.07	0.35	สูง
2. ด้านความสามารถในการนำตนเองเข้าไปแก้ไขอุปสรรค	3.88	0.42	สูง

ความฉลาดในการเผชิญอุปสรรค	Mean	S.D.	การแปลความหมาย
3. ด้านความสามารถในการอดทนและทนทานต่อปัญหาและอุปสรรค	3.99	0.43	สูง
เฉลี่ย	4.02	0.34	สูง

จากตารางที่ 2 พบว่า ความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษโดยภาพรวมมีคะแนนความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคโดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 มีระดับความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคโดยเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ ความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมอุปสรรค มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคด้านความสามารถในการอดทนและทนทานต่อปัญหาและอุปสรรคมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 ความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคด้านความสามารถในการนำตนเองเข้าไปแก้ไขอุปสรรคมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 ตามลำดับ

3. ความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ด้านความสามารถในการควบคุมอุปสรรค แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมอุปสรรค

ด้านความสามารถในการควบคุมอุปสรรค	Mean	S.D.	การแปลความหมาย
1. ความสามารถในการตระหนักรู้ว่าตนสามารถจัดการกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	4.24	0.54	สูง
2. ความคิดเชิงรุกต่อปัญหา	4.18	0.40	สูง
3. การควบคุมสถานการณ์ในชีวิต	4.16	0.44	สูง
4. ความหนักแน่นไม่ลดละความตั้งใจ	3.89	0.45	สูง
5. ความกระฉับกระเฉงในการเผชิญปัญหา	3.85	0.45	สูง
เฉลี่ย	4.07	0.35	สูง

จากตารางที่ 3 พบว่า ความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ด้านความสามารถในการควบคุมอุปสรรค พบว่านักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษมีค่าเฉลี่ยด้านความสามารถในการควบคุมอุปสรรค ในระดับสูงมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีความสามารถในการตระหนักรู้ว่าตนสามารถจัดการกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 ความคิดเชิงรุกต่อปัญหามีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 การควบคุมสถานการณ์ในชีวิตมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 มีความหนักแน่น ไม่ลดละความตั้งใจมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 และ ความกระฉับกระเฉงในการเผชิญปัญหามีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 ตามลำดับ

4. ความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคด้านความสามารถในการนำตนเองเข้าไปแก้ไขอุปสรรค
แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคด้านความสามารถ
ในการนำตนเองเข้าไปแก้ไขอุปสรรค

ด้านความสามารถในการนำตนเอง เข้าไปแก้ไขอุปสรรค	Mean	S.D.	การแปลความหมาย
1. การเรียนรู้จากความผิดพลาด	4.03	0.53	สูง
2. การวิเคราะห์ค้นหาสาเหตุของปัญหา	3.70	0.45	สูง
เฉลี่ย	3.88	0.42	สูง

จากตารางที่ 4 พบว่า ความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคด้านความสามารถในการนำตนเองเข้าไปแก้ไขอุปสรรค พบว่านักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษมีค่าเฉลี่ยด้านความสามารถในการนำตนเองเข้าไปแก้ไขอุปสรรคในระดับสูงมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 โดยเรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การเรียนรู้จากความผิดพลาด มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 และการวิเคราะห์ค้นหาสาเหตุของปัญหา มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 ตามลำดับ

5. ความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคด้านความสามารถในการอดทนและทนทานต่อปัญหาและอุปสรรค แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคด้านความสามารถ
ในการอดทนและทนทานต่อปัญหาและอุปสรรค

ด้านความสามารถในการอดทน และทนทานต่อปัญหาและอุปสรรค	Mean	S.D.	การแปลความหมาย
1. การมองโลกแง่ดี	4.12	0.48	สูง
2. การรับรู้การคงอยู่ของอุปสรรค	3.86	0.56	สูง
3. ความสามารถในการอดทนต่อปัญหาและอุปสรรค	3.85	0.56	สูง
เฉลี่ย	3.99	0.43	สูง

จากตารางที่ 5 พบว่า ความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคด้านความสามารถในการอดทนและทนทานต่อปัญหาและอุปสรรค พบว่านักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ มีค่าเฉลี่ยด้านความสามารถในการอดทนและทนทานต่อปัญหาและอุปสรรคในระดับสูงมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 โดยเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ การมองโลกแง่ดีมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 การรับรู้การคงอยู่ของอุปสรรค มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 และความสามารถในการอดทนต่อปัญหาและอุปสรรค มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 ตามลำดับ

6. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษระหว่างเพศชายและเพศหญิง แสดงดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษที่มีปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามเพศ

เพศ	n	Mean	S.D.	t	p-value
ชาย	81	4.05	0.30	0.34	0.74
หญิง	244	4.02	0.34		

จากตารางที่ 6 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษระหว่างเพศชายและเพศหญิงพบว่าไม่มีความแตกต่างทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การศึกษาความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับการศึกษาของอมรรณ เวชกามา (2563) ศึกษาความฉลาดในการแก้ไขอุปสรรคของผู้บริหารการศึกษากับบรรยากาศขององค์กรของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร การศึกษาพบว่าความฉลาดในการแก้ไขอุปสรรคของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานครในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และการศึกษาของณัฐยานันท์ เวทำ (2564) ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่3 จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่าระดับความสามารถและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดพิษณุโลกในภาพรวมอยู่ใน ระดับสูง สะท้อนให้เห็นว่านักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ มีความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคมีการปรับตัวในสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงของสังคมอยู่ตลอดเวลา นักศึกษาจึงให้ความสำคัญกับการแก้ไขอุปสรรคเนื่องจากเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินชีวิต ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ปัญหาจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้และเกิดขึ้นเป็นประจำ ซึ่งคนทุกคนต้องการมีความสามารถในการฟันตัวจากอุปสรรค เพราะว่าอุปสรรคนั้นมีอยู่ในชีวิตของคนเรา ถ้าเราเพิ่มความสามารถในการฟันตัวจากการเผชิญอุปสรรค เราจะสามารถก้าวข้ามสิ่งที่ไม่ดีในชีวิตของเราได้อย่างง่ายดาย และก้าวข้ามอุปสรรคไปได้และบุคคลที่มีความสามารถในการฟันตัวจากการเผชิญอุปสรรคจะเป็นคนที่มีสุขภาพจิตดีจะจัดการกับการเปลี่ยนแปลงร่วนวาย ความกดดันที่ไม่จบสิ้นและอุปสรรคที่รบกวนให้ดีขึ้นได้รวมถึงมักจะจัดการกับอุปสรรคใหญ่ได้ง่ายดายกว่าคนอื่น พวกเขาจะแก้ไขชีวิตที่ร่วนวายของเขาด้วยวิธีการใหม่ที่เหมาะสมกับเขา และพยายามก้าวข้ามอุปสรรคและพัฒนาเป็นความ แข็งแกร่งให้กับตนเองต่อไป ถ้าเรามีความสามารถในการฟันตัวจากการเผชิญอุปสรรคมากขึ้นเท่าไร เราก็สามารถจัดการการเปลี่ยนแปลงอุปสรรคได้รวดเร็ว

และง่ายขึ้นเท่านั้น จากประสบการณ์ต่าง ๆ ของนักศึกษาส่งผลให้นักศึกษามีการบริหารจัดการที่ดี ยกระดับความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคได้ดีขึ้น ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาในวัยนี้เป็นวัยรุ่นเป็นวัยที่มีพัฒนาการจากวัยเด็กสู่ความเป็นผู้ใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคมจึงต้องปรับตัวเข้ากับสภาพปัญหาอุปสรรคต่างๆที่ต้องเผชิญอยู่เป็นประจำ หากนักศึกษาเหล่านี้ทอดถอนใจหรือขาดความอดทนต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้นก็จะทำให้นักศึกษาเหล่านี้ไม่ประสบความสำเร็จ วัยรุ่นเป็นช่วงระยะคาบเกี่ยวระหว่างความเป็นเด็กต่อเนื่องกับความเป็นผู้ใหญ่เป็นวัยที่ต้องเผชิญอุปสรรคมากมาย หากพวกเขามีกำลังใจที่จะต่อสู้กับอุปสรรคแล้วก็จะทำให้พวกเขาประสบความสำเร็จไปได้ด้วยดี การที่นักศึกษาจะใช้ชีวิตในระหว่างการศึกษาจนสำเร็จการศึกษาได้นั้นจำเป็นต้องมีความอดทนสูงและด้วยข้อเท็จจริงดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น จึงอาจเป็นเหตุผลให้นักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษมีความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ซึ่งแสดงว่านักศึกษาสามารถจัดการกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เข้ามาในชีวิตอย่างไม่ย่อท้อและมีความอดทนสร้างกำลังใจให้แก่ตนเองอยู่เสมอเมื่อพบอุปสรรคเพื่อให้ตนเองสามารถประสบความสำเร็จตามที่คาดหวังเอาไว้

2. เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของความฉลาดในการเผชิญอุปสรรครายด้าน พบว่านักศึกษามีความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคอยู่ในระดับสูงทุกด้านโดยเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ ความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมอุปสรรค มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคด้านความสามารถในการอดทนและทนทานต่อปัญหาและอุปสรรคมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 ความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคด้านความสามารถในการนำตนเองเข้าไปแก้ไขอุปสรรคมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 ตามลำดับ ผลวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์และคณะ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องภูมิหลัง ความสามารถในการสร้างสรรค์ และ ความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค ที่ส่งผลต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ผลการวิจัยพบว่านักศึกษามีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงทุกด้านสอดคล้องกับแนวคิดของ Stoltz and Erik (2010) ที่กล่าวว่าความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคและปัญหาบ่งชี้ถึงความพากเพียร ความอดทนซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการประสบความสำเร็จในชีวิต เนื่องจากนักศึกษาจะพบเจอกับสถานการณ์ที่ต้องเผชิญกับปัญหาตลอดเวลา เช่น การปรับตัว เพื่อนใหม่ แนวการเรียนการสอนแบบใหม่ ภาวะเศรษฐกิจ สภาพคล่องทางการเงิน ความไกลบ้าน ทำให้นักศึกษาต้องแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคเหล่านี้เป็นประจำจึงทำให้ความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคสูงและบุคคลที่มีความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคนั้นจะสามารถเปลี่ยนอุปสรรคให้เป็นความท้าทายเปลี่ยนความล้มเหลวให้เป็นความสำเร็จ คนที่มีความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคจะไม่ยอมให้อุปสรรคมาขัดขวางการใช้ชีวิตของพวกเขา ผู้ที่ประสบความสำเร็จสูงนั้นจะไม่ปะทะกับอุปสรรคด้วยการมองโลกในแง่ดีทันทีพวกเขาจะใช้เวลาในการคาดการณ์สิ่งต่างๆสามารถผิดพลาดได้ก่อนตัดสินใจไปสู่เป้าหมายของเขา คนที่ประสบความสำเร็จจะพยายามคาดคะเนถึงอุปสรรค ข้อจำกัดส่วนบุคคลและปัญหาที่อาจเกิดขึ้นอีกด้วย

3. คะแนนเฉลี่ยของความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคระหว่างนักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันในด้านเพศ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันสอดคล้องกับการศึกษาของปัทมา นาแถมเงิน และคณะ (2560) ศึกษาการพัฒนาแบบวัดเชิงสถานการณ์เพื่อวัดความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษาพบว่าความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีภูมิหลังต่างกัน

พบว่าเพศที่แตกต่างกันส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคไม่แตกต่างกัน เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการศึกษาของ สมหญิง จันทุไทยและเกียรติศักดิ์ อิชยานันท์ (2560) ที่ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคที่มีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า เพศ อายุ สถานภาพ ประสบการณ์ทำงาน ไม่มีความสัมพันธ์ต่อความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค การค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของกลารีน ครรัทซ์ (2556) ที่กล่าวว่าเพศไม่มีอิทธิพลต่อความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคเป็นเพราะบทบาททางเพศหลายด้านที่เท่าเทียมกันมากขึ้นในสภาพปัจจุบันทำให้ทั้งเพศชายและเพศหญิงสามารถเผชิญปัญหาหรือแก้ปัญหาและสามารถตัดสินใจได้อย่างไม่แตกต่างกัน รวมถึงสนับสนุนแนวคิดของกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (2563) ที่กล่าวว่าปัจจัยเหล่านี้เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา สภาพการณ์และเงื่อนไขสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้เพศชายและเพศหญิงบุคคล สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองให้ดำรงชีวิตอยู่ได้ทุกสถานการณ์ที่พบเจอ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ครูและสถานศึกษาควรมีการพัฒนากิจกรรมเพื่อสอดแทรกในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคของนักศึกษา

1.2 ผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาและสนับสนุนการเรียนการสอนของนักศึกษาควรนำผลการวิจัยไปศึกษาเพื่อพิจารณาในการกำหนดแนวทางการส่งเสริมพัฒนาความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคให้เกิดขึ้นกับนักศึกษา เช่น การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อสอดแทรกในการบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้ฝึกความสามารถในการควบคุมอุปสรรค ความสามารถในการนำตนเองเข้าไปแก้ไขอุปสรรคและความสามารถในการอดทนและทนทานต่อปัญหาและอุปสรรค

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำแนกตามชั้นปีการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างว่าปีการศึกษาต่างกัน อายุต่างกันมีผลต่อความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคหรือไม่

2.2 ควรวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษเพื่อจะได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษามีความฉลาดในการเผชิญอุปสรรค

2.3 ควรวิจัยเกี่ยวกับการจำแนกประเภทปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดในการเผชิญอุปสรรค เพื่อให้ทราบว่าตัวแปรอะไรบ้างที่สามารถแบ่งกลุ่มนักศึกษาที่มีความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคสูงกับนักศึกษาที่มีความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคต่ำ

2.4 การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษและเป็นการเปรียบเทียบความแตกต่างเฉพาะบางปัจจัย จึงควรมีการศึกษาความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคในภาพรวมของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เพื่อสะท้อนให้เห็นระดับความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคซึ่งจะนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนพัฒนาความฉลาดในการเผชิญอุปสรรคที่เหมาะสมสำหรับนักศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กึ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์, ปรีศนีย์ เกตะบุตร, และ ปิยวุฒิ ศิริมงคล. (2559). ภูมิหลัง ความสามารถในการสร้างสรรค์และความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค ที่ส่งผลต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 30(93), 86-99.
- กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2563). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับความเสมอภาคทางเพศ. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กรมสุขภาพจิต. (2559). *แผนยุทธศาสตร์กรมสุขภาพจิตในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. กระทรวงสาธารณสุข.
- ณัฐยานันท์ เวทน์. (2564). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฝ่าฟันอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่3 จังหวัดพิษณุโลก. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ มจร วิทยาเขตแพร่*, 7(1), 231-245.
- ปัทมา นาถมณี, ทศนศิริพันธ์ สว่างบุญ, และ กุลภัสสร ศิริพรรณ. (2560). การพัฒนาแบบวัดเชิงสถานการณ์เพื่อวัดความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 36(5), 54-62.
- ลดารัตน์ ศรีรักษ์. (2556). ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฝ่าฟันอุปสรรคกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสถิติธุรกิจแบบผสมผสานของนักศึกษาคณะบัญชีมหาวิทยาลัยกรุงเทพ. *วารสาร มจร. วิชาการ*, 17(33), 17-34.
- สมหญิง จันทุไทย และ เกียรติศักดิ์ อิชยานันท์. (2560). ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคที่มีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร*, 8(2), 189-198.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564)*. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักส่งเสริมและบริการวิชาการ. (2565, 30 กรกฎาคม). สถิติข้อมูลนักศึกษา. <http://www.oass.sskru.ac.th/OASS.html>.
- อังคณา ศรีทิพย์ศักดิ์, สังวาร์ วังแจ่ม, และ สุดา เนตรสว่าง. (2565). แนวทางการบริหารระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสหวิทยาเขตกลุ่มดอยอินทนนท์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*, 16(3), 130-146.
- อมรรรณ เวชกามา. (2563). *ความฉลาดในการแก้ไขอุปสรรคของผู้อำนวยการกับบรรยากาศองค์การของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Arora, S., Ashrafian, H., Davis, R., Athanasiou, T., Darzi, A., & Sevdalis, N. (2010). Emotional intelligence in medicine: a systematic review through the context of the ACGME competencies. *Medical Education*, 44, 749-764.
- Best, J. W. (1970). *Research in Education*. New Jersey: Prentice Hall, Inc.
- De Costa. (2015). Reenvisioning language anxiety in the globalized classroom through a social imaginary lens. *Language Learning*, 65(3), 504-532.

- Krejcie Robert V. and DaryleW. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Journal of Education and Psychological*, 3, 606-610.
- Mangrulkar, L., Whitman, C & Ponner, M. (2001). *Life Skills Approach to Child and Adolescent Health Human Development*. Washington, DC: Education Development Center, Inc.
- Stoltz, P. G. (2000). *Adversity quotient finding your hidden capacity for getting thing's done*. New York: Harper-Collins.
- Stoltz, P. G., & Erik, W. (2010). *Turning everyday struggles into everyday greatness. The Adversity Advantage*. New York: Simon and Schuster.
- World Health Organization. (2011). *Life skill Education in schools*. Geneva: World Health Organization.